

सदाचार खेल निर्देशिका

विषय वस्तु

सहजकर्ताका लागि

३	परिचय
३	पाठ प्रक्रिया
४	पाठ योजना
५	मुल अवधारणाको ब्याख्या
७	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता
१०	खेलको तैयारी

खेलाडीहरुका लागि

११	कसरी खेल्ने
१२	नियमहरु

सहजकर्ताका लागि परिचय, पाठ प्रक्रिया र पाठ योजना

खेलको नाम	????
खेलाडीको उमेर समूह	१३ — १८ वर्ष सिफारिश गरिएको
खेलाडी संख्या	४ — २० जना
समय	लगभग ४५ मि.— १ घण्टा
सामग्रीहरू	बोर्ड (९ × ९ साइजका कागज) — प्रश्न र कार्य कार्डहरू, सर्प, भर्याङ र त्रिज (पुल), डाई अथवा डाइस (दिएको नमुनामा वनाएको अथवा प्लास्टिकको डाई पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ रंगिन टोकनहरू।

परिचय

यो सर्प र भर्याङ खेल विद्यार्थीहरूलाई सदाचारको मूल अवधारणा सिकाउने ध्येयले तैयार पारिएको खेल हो । यसमा प्रश्न र त्यस संग सम्वन्धी कार्डहरू समावेश गरिएको हुन्छ र खेलाडी विद्यार्थीहरूले व्यक्तिगत रुपमा प्रश्नको उत्तर दिएर र समूहमा कार्य सम्पादन गरेर बोर्डको अन्तिममा पुग्न पर्ने हुन्छ । विशेष निर्देशन यहि निर्देशिकाको “ खेलाडीहरूका लागि निर्देशन” खण्डमा राखिएको छ । सहजकर्ता शिक्षक वा जवाफदेही अविभावक हुनु पर्दछ र खेलाडीहरू विद्यार्थीहरू हुन्छन् ।

पाठ प्रक्रिया

- क. सहजकर्ताले खेल खेलाउनु पूर्व यो निर्देशिका समय लिएर पुरै पढ्नु पर्दछ । यो निर्देशिका मुल अवधारणा स्पष्ट रुपमा बुझ्न सजिलो होस भन्ने ध्येयले निर्माण गरिएको छ र विद्यार्थीहरूले सोधेका वखत जवाफ सहज होस । बोर्ड गेम संग सम्वन्धित प्रश्नहरू पुनरावलोकन गर्नुहोस र तपाईंलाई उपयुक्त लागेका प्रश्नहरू थप्नुहोस । मिलाउनुहोस । हटाउनुहोस । यो सिफारिश गरिन्छ कि खेलमा कम्तिमा २० प्रश्न कार्डहरू प्रयोग गरिनु पर्दछ ।
- ख. ख. विद्यार्थीहरू संग खेल खेल्ने निर्णय गरिसके पछि यो निर्देशिकाको अर्को खण्डमा दिइएको निर्देशनको आधारमा खेलको तैयारी गर्नुहोस । कृपया पृष्ठ ७ मा निर्देशन दिए अनुसार खेल खेलाउनु होला ।
- ग. खेलाडी विद्यार्थीहरूलाई खेल खेल्नु पूर्व खेलको उद्देश्य वारे बताउनुहोस । खेलले विद्यार्थीहरूलाई सदाचार पूर्वक कार्यगर्न र भ्रष्टचार थाहा पाउन र त्यसका विरुद्ध कार्य गर्न समर्थ बनाउनेछ भन्ने विश्वास राख्नुहोस ।
- घ. खेल अवधिमा तपाइको सहभागिता प्रश्न र कार्य कार्ड पढ्नका लागि हुनेछ जतिबेला विद्यार्थीहरू जो सर्प, भर्याङ अथवा कार्यपक्षमा पुग्दछन र नियमहरू यो निर्देशिकाको पेजहरूमा व्याख्या गरिएको छ । खेलका नियम निर्देशिकाको पन्ना ९ मा बर्णन गरिएको छ । तपाइको जिम्मेवारी खेलाडीहरू जव पुलमा पुग्छन उनीहरूले वताएको सदाचारको उदाहरण बोर्डमा अगाडि वढ्न पर्याप्त छ कि छैन निब्रयौल गर्नुहुनेछ ।

सहजकर्ताका लागि

पाठयोजना प्रयोग सन्दर्भ

यो खेल कक्षा कोठामा प्रयोग गर्ने ध्येय राखेको छ र यस्तो वातावरण जहाँ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पनि पहुँच होस र वहिष्करणको खतरामा परेकाहरूलाई सहज समावेश गर्न सकियोस । यो खेल ती विद्यालयहरू जहाँ सदाचार क्लव छन र त्यो क्लवले सदाचारको मूल्य र भ्रष्टाचार विरुद्धको नैतिकता विकास गर्ने लक्ष्य राखेको छ त्यस प्रति केन्द्रित भएको छ । विद्यार्थीहरू स्वयम् “खेलको तैयारी” खण्डमा वताइए जस्तै खेल तैयारी गर्न सक्षम भए जवाफदेहि अभिभावक आवश्यक पर्दैन । यस कारण पहिलो पटक खेल खेलाउन शिक्षक, वा जवाफदेहि अभिभावकले सहजीकरण गर्नु पर्दछ भन्ने सिफारिश गरिन्छ ।

युएनओडिसि (UNODC) प्रयोग सन्दर्भ

यो खेलको उद्देश्य (UNODC) को न्यायका लागि शिक्षा द्वारा भ्रष्टाचार न्युनिकरण गर्ने कार्यदिशा लाई योगदान दिनु हो । यसले शान्ति न्याय र वलियो संस्था निर्माण गर्ने दीगो विकास लक्ष्य लाई पुरा गर्ने योगदान दिनेछ । दीगो विकास लक्ष्य वारे विस्तृत जानाकारी www.unicef.org/agenda2030/69525_82235.html मा पाइनेछ ।

खेलले युवा नागरिकहरूलाई संस्थाहरूलाई जवाफदेहि बनाउने क्षमता वृद्धि गर्ने छ र जेका लागि संस्था स्थापित भएको हो त्यसका आधारमा सेवा प्रदान गर्न उत्साहित गर्नेछ । यो खेलले त्यसो गर्न आलोचनात्मक सीप प्रति विद्यार्थीहरूलाई सचेत बनाउनेछ र उनीहरूलाई सदाचारी र सदाचारको माग गर्न समर्थवान बनाउनेछ । यस भित्र उनीहरूलाई आफ्नो अधिकार र उत्तरदायीत्वको सूचनामा पहुँच पत्ता लगाउन र वृद्धि गर्न सहयोग पुग्नेछ । विद्यार्थीहरूलाई यो खेलले के ले भ्रष्ट आचारण विकास गर्दछ र यसको समुदायमा के प्रभाव पर्दछ भन्ने बुझ्न सहयोग गर्दछ । खेलमा हरेक प्रश्न सदाचार र यसको व्यवहारिक अर्थ वारे छलफल शुरु गर्न र सबभन्दा उपयुक्त पत्ता लगाउन परिलक्षित छन् ।

यो खेलको नतिजास्वरूप विद्यार्थीहरूले

- क) कसरी सदाचारीताका साथ कार्य गर्ने र त्यसलाई व्यवहारमा ल्याउने भन्ने ज्ञानको विकास गर्नेछन् ।
- ख) प्रश्नहरूको आलोचनात्मक उत्तर दिने वारे सोचन समर्थ हुनेछन साथै टिममा कार्य गर्न र यसको सेटको जवाफदिन समर्थ हुनेछन् ।

यो खेल असल नागरिक वन्ने र सामाजिक जवाफदेहिता वन्ने पाठ्यक्रम संग सम्वन्धीत अन्य पाठ संग पनि सान्दर्भिक हुनेछ । कठिन प्रश्न र टास्कहरू निर्माण गरेर यसलाई अझ चुनौतीपूर्ण बनाउन सकिन्छ अथवा सर्प र भयाङ्कको अनुपात वदलेर बोर्डको अन्त्य सम्म पुग्न खेलाडीहरूले धेरै प्रश्नहरूको ठिक उत्तर दिनु पर्दछ भन्ने चुनौती खडा गर्न सकिन्छ ।

एकपटक बोर्ड गेम स्थापना गरीसकेपछि विद्यार्थीहरूलाई त्यो खेल खेलन सहज उपलब्ध बनाइदिनु होला ।

मूल अवधारणाको व्याख्या खेलले समेट्ने केही मूल अवधारणाहरु तल दिइएको छ ।

सदाचार

सदाचार शब्दको प्रयोग गर्दा भिन्न भिन्न व्यक्तिहरुले भिन्न भिन्न अर्थ बताउँछन् कसैका लागि सदाचार कसैले नदेख्दा, नहेर्दा पनि ठिक काम गर्नु हो भने अरुका लागि यो धार्मिक सिद्धान्त संग सम्वन्धित विषय हुन सक्तछ । सदाचारको वढि व्यवहारिक स्पष्ट र ठोस परिभाषाका लागि हामी सदाचार सूत्र प्रयोग गर्न सक्तछौं ।

$$I = a [A + C + E] - c$$

अर्थात सदाचार भनेको जवाफदेहिता, सक्षमता र नैतिकताको योगको पंक्तिवद्धता संलग्नततावाट भ्रष्टाचार घटाउनु हो ।

जवाफदेहिता = हामीले जे गर्ने भनेका छौं त्यो गछौं र अरुलाई हाम्रो काम जाँच दिन्छौं ।

सक्षमता = जे काम गर्ने भनिएको छ त्यो गर्न क्षमता हामी संग छ ।
नैतिकता = हामी निर्दिष्ट नीति नियमका आधारमा समावेशी ढंगले जनहितका लागि काम गछौं ।

भ्रष्टाचार शून्यता = हामी त्यस्तो वातावरणमा काम गछौं जहाँ निश्चित प्रक्रिया, नियम अथवा सांस्कृतिक मान्यता छ जसले भ्रष्टाचार गर्न कठिन बनाउँछ । (जस्तै लेखापरिक्षण, नियमहरु (सामाजिक तथा संस्थागत) र नियमावलीहरु

भ्रष्टाचार

भ्रष्टाचारले त्यस्तो काम वा कार्यहरु जनाउँदछ जसमा कुनै व्यक्ति वा समूहले अर्को व्यक्ति वा समूहलाई पुग्ने र आफ्नो हितवा भलाईका लागि कार्य गर्दछ यो अत्यन्त सानो रुपमा पनि देख्न वुझ्न सकिन्छ । उदाहरणको लागि कसैले कसैका लागि निःशुल्क प्रदान गरिनु पर्ने सेवा गरे वापत घुस लिनु अथवा ठूलो मात्रामा सार्वजनिक सम्पत्ति सार्वजनिक पदधारण गरेको व्यक्तिले हडपिनु ।

यस्ता कार्यहरु त्यस्तो अवस्थामा हुने गर्दछ जहाँ तिनीहरु लुकाउन सम्भव छ र त्यस्तो कार्य सामान्य रुपमा मानिसहरु सहन्छन् । सहनशील वातावरण भनेको त्यस्तो वातावरण हो जहाँ भ्रष्टाचार दैनिकरुपमा भैरन्छ र जहाँका सामाजिक मान्यता केहि वस्तु लिनुदिनुलाई भ्रष्टाचारको रुपमा ग्रहण गरिदैन । त्यस्तो वातावरण जहाँ भ्रष्टाचार लुकेको हुन्छ त्यहाँको नागरिक अथवा त्यस्ता भ्रष्ट व्यक्तिहरु जो जवाफ देहि वन्नु पर्दछ उसका कार्यको सिमित सूचना प्राप्त हुन्छ । सूचनाको अभावका कारण कहाँ कसरी भ्रष्टाचार भयो सार्वजनिक वा निजी क्षेत्रमा भन्ने पत्ता लगाउन सम्भव हुँदैन ।

सञ्चारको किसिम

कुनै एक व्यक्ति वा संस्था समूह वाट दोश्रो व्यक्ति वा संस्था÷समूह सम्म जानाकारी÷सूचना प्रवाह गर्ने प्रक्रियालाई सञ्चार भनिन्छ । यस्तो सूचना प्रवाह गर्ने विधि विभिन्न किसिमका हुन्छन् र यो ख्याल गर्न जरुरी छ कि कुन प्रकारको सूचना प्रवाहले श्रोताहरुलाई सहभागिता जनाउन उत्सुकता प्रदान गर्छ वा गर्दैन अर्थात गर्यो वा गरेन त्यसले सञ्चारको प्रभावकारी किसिमको निर्धारण गर्दछ ।

सञ्चारको एउटा किसिम एकतर्फि सूचना प्रवाह गर्नु हो । यस प्रकारको सूचना प्रवाहमा त्यस्ता व्यक्ति वा समूह बीच गरिन्छ जहाँ श्रोता वा सूचना प्रापक प्रतिउत्तर दिन सक्षम छैनन् । उदाहरणको लागि खबरपत्रको लेख । दुइ तर्फि सूचना प्रवाह विधि भनेको सूचना प्रापकले सूचनाको जवाफ दिन र प्रतिक्रिया दिन सक्षम समूह÷व्यक्ति संग हुन्छ उदाहरणको लागि सामुदायिक बैठक अथवा घर दैलो कार्यक्रम ।

दोहोरो सञ्चार — दुइतर्फि सञ्चार समुदाय वा व्यक्तिहरुको समूहका लागि कुनै परियोजना वा सेवाको सफलताका लागि आवश्यक पर्दछ । यदाकदा दोहोरो सूचना प्रक्रियालाई जनताको सेवाको आवश्यकता प्रति वेवास्ता गर्न परित्याग गर्ने गरिन्छ । यो ति व्यक्ति वा संस्थाहरुको विशेषतामा पर्दछ जसले भ्रष्टाचारी व्यवहार गरेर आफ्नो फाइदा लिन चाहन्छन् । विकासको सन्दर्भमा दोहोरो सञ्चार अति आवश्यक हुन्छ जसले गर्दा परियोजना वा सेवावाट वास्तविक जीवनमा भएको सूधार र समुदायका सवै समूहको पहुँचको यथार्थ जानकारीदिन्छ ।

मूल अवधारणाको व्याख्या

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता

वहिष्करण तथा असमानताले ठूलो चर्को मूल्यको माग गर्दछ। वहिष्करणको खतरामा परेका व्यक्तिहरु समेत सबै जनताको बराबरी सहभागिता विना कुनै पनि समाजको आर्थिक तथा सुशासन दुवैमा पूर्णतः आफ्नो क्षमताको सदुपयोग गर्ने अवसर प्राप्त गर्न सक्दैनन्। खराब व्यवस्थापन र श्रोतको दुरुपयोगले गरीब, फाईदाबाट वञ्चित तथा कमजोर समूह, महिलाले सबैभन्दा बढि प्रभावित हुन्छन् र कठिन बोझको सामना गर्नु पर्ने हुन्छ। महिला र समाजका कमजोर गरीब समूह कम प्रतिनिधित्व हुने तिरस्कृत वर्गहरुले अवसर गुहंगो बोझ बोक्नु पर्ने हुन्छ।

संयुक्त राष्ट्र संघको आर्थिक तथा सामाजिक कार्य विभागले परिभाषित गरे अनुसार सामाजिक वहिष्करण भनेको समाजका कुनै समूह वा व्यक्तिलाई अनिच्छापूर्वक आर्थिक, राजनीतिक तथा सामाजिक प्रक्रियाबाट अलग्याउनु हो जसले उनीहरु जुन समाजमा रहन्छन् त्यहाँ पूर्ण सहभागिता हुन रोक लगाउँछ।¹

लैङ्गिक समानता भन्नाले लोग्ने मानिस वा स्वास्नी मानिस, केटा वा केटीहरु सबैलाई समान अधिकार, जवाफदेहिता र अवसर भन्ने बुझिन्छ।² सामाजिक समावेशिता भनेको समाजका सबै समुदाय जसमा अत्यन्त तिरस्कृतहरु प्रि सबै सामाजिक क्रियाकलापमा विना भेदभाव सहभागिता हुन पाउने सुनिश्चितता गर्नु हो।

दीगो विकास लक्ष्य

दीगो विकास लक्ष्य जसलाई विश्व उद्देश्य पनि भनिन्छ। एउटा विश्वव्यापी कार्य आव्हान हो जसले गरीविको अन्त्य, भुग्रहको रक्षा र सवैजनतालाई शान्ति र समृद्धिको फल पाउने सुनिश्चितता गरिनु पर्दछ भन्ने कार्य तय गरेको छ।

दीगो विकासका १७ लक्षहरु छन् यी लक्ष्यहरु सहश्राव्दी लक्ष्यको सफलताका आधारमा हावापानी परिवर्तन, आर्थिक असामनता, नुतन खोजी, दीगो उपभोग शान्ति र न्याय समेतलाई समावेश गरी तैयार पारिएको छ। यी लक्ष्यहरु अन्तर समबन्धित छन्। कुनै एक लक्ष्यको सफलताका लागि अन्य लक्ष्यका मुद्दाहरु पनि समावेश भएर आउँछन्।

दीगो लक्ष्य — १६ शान्ति, न्याय र मजबुत संस्था

शान्ति, स्थिरता, मानवअधिकार तथा प्रभावकारी शासन एवम् कानुनी शासनको अभावमा हामी दीगो विकासको आशा गर्न सक्तैनौं। हामी त्यो संसारमा छौं जहाँ विभाजको वृद्धि भैरहेको छ। कुनै क्षेत्रले दीगो स्तरको शान्ति सुरक्षा र समृद्धिको उपभोग परिरहेका छन् र अन्य क्षेत्र अन्त्यहिन द्वन्द र हिंसाको चक्रमा फसिरहेका छन्। यो कुनै पनि मानेमा ग्राह्य छैन र यसको सम्बोधन अति आवश्यक छ।

उच्च स्तरको सशस्त्र द्वन्द र असुरक्षाले कुनै पनि देशको विकासमा ध्वंशात्मक प्रभाव पारेको हुन्छ, यसले आर्थिक वृद्धिमा प्रतिकूल प्रभाव पार्दछ र दीर्घकालीन रुपमा दुःखी अवस्थाको सृजना गर्दछ र यो प्रभाव पुस्तौं पुस्ता सम्म कायम रहन्छ। जहाँ द्वन्द छ र कानुनी शासन छैन त्यहाँ यौन हिंसा, अपराध, शोषण तथा यातना पनि यत्र तत्र पाइन्छन् र ती देशहरुमा जो अत्यन्त जोखिममा छन् उनीहरुको संरक्षण गर्ने उपायहरु पनि सोचिनु पर्दछ।

दीगो विकास लक्ष्यले सवै प्रकारको हिंसामा न्यूनीकरण गर्ने उद्देश्य लिएको छ त्यसका लागि सरकार र समुदाय संग कार्य गरी द्वन्द र असुरक्षाको अन्तिम समाधान पत्ता लगाउने पनि लक्ष्य छ। कानुनी शासनको सवलीकरण र मानवअधिकारको सम्वर्धन यसका लागि महत्वपूर्ण प्रक्रिया हुन। यसका साथै अवैध हात हतियारको प्रवाह न्यूनीकरण तथा विकासोन्मुख देशहरुको विश्व शासन संस्थाहरुमा सहभागितामा सवलीकरण पनि यसका लागि महत्वपूर्ण कार्यहरु हुन।³

¹ <http://www.un.org/esa/socdev/publications/measuring-social-inclusion.pdf>

² <http://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm>

³ <http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>

मूल अवधारणाको व्याख्या बोर्ड खेल घटक

बोर्ड प्याकमा तपाइले निम्न कुराहरु पाउनुहुनेछ

१ ९ x ९ आकारका बोर्ड समावेश गरिएको हुन्छ । यसलाई छापेर एकसाथ टाँस्नु पर्दछ । यदि सम्भव भएमा, एक पटक एकसाथ टाँस्नु पर्दछ र एक पटक एक साथ टाँसिएको कागजलाई टुक्रा पार्ने वा ठूलो बोर्डमा टाँस्ने । जसको नतिजा ठूलो बोर्डमा आउछ ।

२ यंहा एउटा संस्करण सर्पसंग, भयांग संग र पुलहरुसंग छ र अर्को खाली छ । कृपया खाली टेम्पलेट प्रयोग गर्नुहोला यदि तपाईं चाहनुहुन्छ भने र विद्यार्थीहरुलाई उक्त खाली टेम्पलेटमा सर्प र भयांगका चित्र कोर्न दिन सक्नुहुनेछ ।

73	74	75	76	77	78	79	80	81
72	71	70	69	68	67	66	65	64
55	56	57	58	59	60	61	62	63
54	53	52	51	50	49	48	47	46
37	38	39	40	41	42	43	44	45
36	35	34	33	32	31	30	29	28
19	20	21	22	23	24	25	26	27
18	17	16	15	14	13	12	11	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9

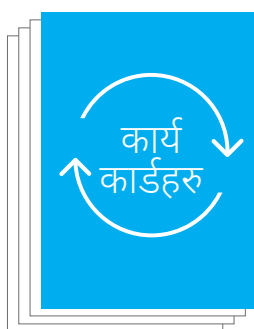

मूल अवधारणाको व्याख्या

३ एक १० पृष्ठको दस्तावेज सहित प्रश्न कार्ड हुनेछन्, ति सबै मुद्रित गरिएका र काटिएका हुनुपर्नेछ ।

४ एक ५ पृष्ठको दस्तावेज सहित कार्य कार्ड हुनेछन्, ति सबै मुद्रित गरिएका र काटिएका हुनुपर्नेछ ।

कार्य कार्ड र प्रश्न कार्ड दुवै खालका कार्डहरुलाई तल तिर फर्काएर एकै ठाउँमा जम्मा पार्ने । जम्मा पारिएको ठाउँमा कार्य कार्ड र प्रश्न कार्ड स्पष्ट देखिने गरि माथि तिर फर्काएर राख्ने । यसले गर्दा खेलको क्रममा खेलाडीहरुले थाहा पाउँछन् कि कुन कार्ड उठाउदा कता पुगीन्छ ।

कार्य कार्डहरु बोर्डको आफुलाई मन पर्ने अंकमा राख्न सक्नु हुनेछ, र जब, सो कार्डको अंकमा पर्दा कार्डमा भनिएका कार्य गर्नु पर्ने हुनेछ ।

५ एउटा 'सर्प, भर्यांग र पूल' साथै कार्य खण्डहरु सहितको दस्तावेज हुनेछ । यदि तपाईं खेलमा सर्प, भर्यांग र पूल थपेर खेललाई बढी जटिलता बनाउन चाहनुहुन्छ भने यसको काम आउनेछ । यसको अर्थ खेल खेल्दा हरेक पल्ट कति भिन्न र कति चुनौतिपूर्ण हुनेछ भन्ने कुराको जानकारी तपाईंलाई हुनेछ । साप, सिर्डी र भर्यांग थपेकोले खेलको सययावधिलाई प्रभाव पार्दछ ।

६ पासाको काटिएको रुपरेखा तयार गर्ने, यिनीहरु मुद्रण गरि एकै ठाउँमा भेला पार्ने । तपाईं एउटा वा दुइ ओटा पासा संग खेलन सक्नुहुनेछ । विकल्पमा, यदि तपाईं संग प्लास्टिकका पासा छ भने, कृपया तिनीहरु संग खेलनुहोस्

७ तपाईंले बोर्डमा हरेक समुहका खेलाडीलाई प्रतिनिधित्व गर्ने कुनै साना वस्तु छान्नु पर्ने हुन्छ । विकल्पमा, तपाईंले पैकमा भेटाउनु भएको साना आकृतिहरुलाई मुद्रण गरि काट्न सक्नुहुनेछ ।

खेलाडीहरुको लागी

खेलने तरिका

यो समुहमा खेलने खेल हो, एउटा समुहमा ४ जना सम्म खेलाडीहरु हुन्छन् जसले एउटा टोकन मार्फत आफ्नो समुहलाई प्रतिनिधित्व गर्छ । हरेक समुहमा कम्तिमा २ जना खेलाडी हुनुपर्छ । तिनीहरुले आपसमा प्रश्नहरु छलफल गर्न र कार्य प्रदर्शन गर्न सक्ने छन् ।

खेलमा कति ओटा समूहहरु खेलदैछन् भन्ने कुराको निर्धारण खेलाडीहरुको संख्या र ठाउँ उपलब्धिले गर्छ । हामि एउटा खेलमा अधिकतम ५ समूहहरु बनाउन सिफारिस गर्छौं (अधिकतम २० खेलाडीहरु) ।

समूह निर्धारण गर्दा सुरुमा सहजकर्ताले कति जना खेलाडी उपयुक्त हुन्छ भन्ने निर्णय गर्नु पर्छ । निर्णय पश्चात हरेक समूहलाई (१ देखि ५) अंकित गरिन्छ अनि दोबारिएको कागजमा अंक राख्ने । कागज को टुक्रा हरु र खेलाडीको संख्या बराबर हुनुपर्छ । अंकित गरिएका कागजको टुक्राहरु खेलाडीले नदेख्ने गरि दोबानु पर्छ ।

कागजको गुच्छाबाट खेलाडीले कागज को टुक्रा टिप्छ । त्यसपछि अरु खेलाडीहरुले जसले उस्तै अंक भएको कागज को टुक्रा टिप्छन् उनीहरु समूह हुन् ।

नियमहरु

**खेलको उद्देश्य बोर्डको अन्त्यमा पुग्ने हो ।
(८१ वर्ग) अथवा सिमित अवधिमा बोर्ड को उच्च अंक मा पुग्ने**

कुन समूह अगाडी जान्छ भनि निर्णय गर्न समूहको एक खेलाडीले पासा फाल्छ । ठुलो अंक आउने समूह पहिले अगाडी बढ्छ । दोश्रो ठुलो अंक आउने समूह दोश्रो स्थानमा अगाडी बढ्छ ।

प्रत्येक समूहले आफ्नो आइटम “सुरु” भनीएको चतुर्भुजमा राख्छन् ।

खेल सुरु गर्न, ठुलो अंक आउने समूहले पासा फाल्छ त्यसपछि अर्को समूहको पालो आउछ ।

पासा चालेर देखाएको अंक समूह ले चतुर्भुजमा अंक चाल्छ । यदि समूह ले पासा चाल्दा भयांग को मुनि अथवा सर्प को मुखमा पर्यो भने प्रश्न सोधिन्छ ।

यी प्रश्नहरु सहजकर्ता अथवा प्रतिस्पर्धि समूहले प्रश्न सोधिन्छ । सहि जवाफ गाढा अक्षरमा लेखिएको हुनेछ ।

खेलाडीहरुको लागी

उत्तर दिन समूहले बढीमा २० सेकेन्ड पाउनेछ । सहजकर्ता अथवा प्रतिस्पर्धी समूहले समय निर्धारण गर्छ । सम्भावित नतिजा तल बर्णन गरिएको छ :

स्थान	सहि वा गलत उत्तर	नतिजा
भर्यागको मुनि	सहि	टोकन भर्यागको माथि पुग्छ
	गलत	टोकन पुरानै स्थानमा हुनेछ, सो प्रश्न प्रतिस्पर्धी समूहलाई जानेछ
भर्यागको मुनि	सहि	टोकन पुरानै स्थानमा हुनेछ
	गलत	टोकन सर्पको पुच्छरमा पुग्छ, सो प्रश्न प्रतिस्पर्धी समूहलाई जानेछ

यदि समूहले २० सेकेन्ड भित्र गलत उत्तर दिए वा दिन सकेन भने सो प्रश्न प्रतिस्पर्धी समूहलाई जानेछ । प्रतिस्पर्धी समूहले सो प्रश्न को उत्तर छलफल गर्न पाउने छैन, तर व्यक्तिगत खेलाडीलाई उत्तर आएको खण्डमा हात उठाई उत्तर दिन सक्ने हुन्छ । यदि दिईएको उत्तर सहि भए सो समूह ३ पाइला अगाडिको चतुर्भुजमा सर्न सक्छन । यदि उत्तर गलत भएमा २ पाइला पछाडी जानेछ ।

यदि समूह पूलको सुरुमा पुगे भने आफुले कुनै समयमा गरेको सदाचारी काम बर्णन गरि पूलको पुछारमा पुग्न सकिनेछ । सहजकर्ता वा अन्य खेलाडीहरुले दिईएको उत्तरलाई सदाचारी संग सम्बन्धित भयो भएन भनि हात उठाएर मतदान गर्नेछन् ।

एक खेलाडीको पालो पासाको रोलबाट आवश्यक हुने कुनै पनि कार्य पुरा गरेपछि समाप्त हुन्छ ।

कार्य कार्डहरु

कार्य कार्डहरु खेलको लागि एक अतिरिक्त भाग हो । कार्डहरुले खेलमा विभिन्न क्रियाकलापहरुलाई परिचित गराउछ । यदि तपाईंको समूहको सदस्य तास्क सेग्मेन्टमा पर्दछ भने उसले कार्य कार्ड छान्नु पर्छ र टोलीलाई कार्यको परिचय दिनुपर्छ ।

तपाईंका समूहका सदस्यहरुमा तपाईंले कार्य कार्डमा लेखिएको कार्यमा प्रतिस्पर्धा गर्नुपर्छ ।

यदि तपाईं कार्य जित्ने टोलीको सदस्य हुनुहुन्छ भने तपाईंलाई तपाईंको वस्तुलाई बोर्डमा ३ चतुर्भुज अघि सार्न अनुमति दिईन्छ । (नोट:- यदि योबाट तपाईं भर्यागको तल्लो चतुर्भुज वा सर्पको मुखको चतुर्भुजमा पर्नु हुन्छ भने यसको मतलब यो होइन कि तपाईंले एक व्यक्तिगत खेलाडीलेझै प्रश्नको उत्तर दिनुपर्छ । यसको मतलब तपाईंको पालो यहाँ समाप्त हुनेछ ।